

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

SZAKDOLGOZAT

Cziffra Gábor
Távoktatás
Pénzügy számvitel szak
Pénzügy szakirány

Budapest, 2020

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM

PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

Fenntartható fejlődés a befektetésekben, a befektetési
alapok jövője

Belső konzulens:

Szennay Áron

Külső konzulens:

Szűcs Tamás Róbert

Cziffra Gábor

Távoktatás

Pénzügy számvitel szak

Pénzügy szakirány

NYILATKOZAT

Alulírott Cziffra Gábor büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2020. év május hónap 18. nap

Cziffra Gábor s.k.
hallgató aláírása

„A Földet nem apáinktól örököltük, hanem unokáinktól
kaptuk kölcsön!”

amerikai őslakos közmondás – (Chief Seattle indián törzsfőnöktől származtatják)

Tartalomjegyzék:

1 Bevezető	8
2 Mi is az a fenntartható fejlődés	10
3 A fenntarthatóság megjelenése	14
3.1 Mit jelent a fenntarthatóság a vállalatok szintjén?	14
3.2 Mit jelent a fenntarthatóság a társadalom szintjén?	15
3.3 Mit jelent a fenntarthatóság a környezeti szinten?	17
4 Önfenntartó rendszerek	18
5 Ökocímkék	18
6 Erőforrás felhasználás hatásai	21
7 Fenntartható fejlődés keretrendszere Agenda 2030	23
8 Fenntarthatóság a pénzügyekben	25
8.1 Zöld pénzügyek	26
8.2 Zöld pénzügyek és a fenntartható befektetések	28
8.2.1 Hogyan tehet egy bank a környezetvédelemért? Mitől fenntartható egy bank? Hogyan lesz zöld egy szolgáltatás?	28
8.2.2 Fenntarthatóság megjelenése a befektetésekből	31
8.3 SRI a KBC-nél	32
8.3.1 A fenntartható fejlődés befektetési alapok kizárási politikája a KBC-nél	33
8.3.2 Független szakértők és a KBC Asset Management (KBC AM)	39
8.3.2.1 Pozitív átvilágítás	40
8.3.2.2 Hogyan néz ki a pozitív átvilágítás az országok tekintetében?	42
8.4 A fenntarthatóság nagy kérdése: Teljesítmény?	43
9 KBC-nél és K&H-nál már működő alapok	45
10 Alapkezelők felelőssége, befektetői érdekek, proxy voting	47
11 Konszenzus	48
12 Jövőkép: Mit tettek és tesznek a cégek a fenntarthatóság jegyében	51
13 Összefoglalás	53
14 Felhasznált irodalom jegyzéke:	54

1 Bevezető

Fenntartható fejlődés!

A fogalom a nyolcvanas években fogalmazódott meg először. Az első irodalom, ahol így említik, Lester R. Brown 1981-ben megjelent Building a Sustainable Society című könyv. Ebben a műben olvashatunk a szociális- és környezeti problémák gazdasági fejlődéssel kapcsolatos összefüggéseiről. A könyv kifejti, hogy ezeket a problémákat együttesen kell elemezni, összefüggéseiket és együttes hatásukat a tényezők figyelembe vétele mellett lehet pontosabban meghatározni.

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Fenntarthat%C3%B3_fejleszt%C5%91d%C3%A9s (20200508)

Ezt megelőzően is közgazdászok és tudósok foglalkoztak a különféle fejlődési pályák és az emberiség jövője közötti összefüggések meghatározásával, de külön elnevezésként csak a '80-as években találkozhatunk vele először. Korábban 1962-ben Rachel Carson Néma tavasz című regényében jelenik meg a gazdaság és társadalom kapcsolata, majd 1968-ban Aurelio Peccei olasz közgazdász létrehozza a Római Klubot a világ neves tudósaival.

Manapság a fenntarthatóság egyre „divatosabb” fogalom a hétköznapiakban, viszont sokszor nem is tudjuk mit jelent. Azonban ha egy picit mélyebbre ásunk, tisztázunk néhány fogalmat, akkor könnyedén megérthetjük ennek jelentőségét.

Miért fontos egy cégnek a fenntarthatóság? Miért éri meg fenntarthatóan működni? John Elkington a Sustain Ability alapítója a 80-as évek végén és a 90-es évek elején foglalkozott ezzel a kérdéskörrel és ő azt mondta, hogy a fogyasztói magatartás lesz az, ami majd kikényszeríti a fenntartható működést szinte minden iparágban. Ezzel kapcsolatban jelent meg könyve The Green Consumer Guide (Elkington and Hailes, 1988).

Forrás: <https://www.johnelkington.com/archive/TBL-elkington-chapter.pdf> (20200518)

Van-e haszna a vállalkozásnak, ha a fenntarthatósági szempontokat betartja a teljes működését illetően? Mitől válnak fenntarthatóvá a pénzügyek? Hogyan lesznek fenntarthatók a bankok, pénzügyintézetek? Mit tehet az állam, a pénzügyi

felügyelet a fenntarthatóságért? Hogyan lehetek én, a családom, a háztartásom fenntartható?

Reményeim szerint a dolgozatom megadja a választ az itt feltett kérdésekre. Ahogy Lester R. Brown is mondja, ezek együttes magyarázata nélkül nem lehetséges bemutatni, hogy hogyan változtatja meg a fenntarthatóság a jövőnket.

Ezeknek a kérdéseknek egy része már azelőtt megfogalmazódott bennem, hogy eldöntöttem a fenntarthatóságról írok szakdolgozatot. Munkám során találkoztam először a társadalomtudatossággal. 2007-ben amikor a K&H Bankban kezdtem dolgozni, már volt társadalomtudatos témában zárt végű befektetési alap ajánlata a banknak. A fenntarthatóság nem sokkal később a bank célkitűzéseiben jelent meg úgy, mint különböző irodaházakban dolgozók közös épületbe történő összevonása, digitalizáció, vagy a bankszektor online jövője. Befektetési oldalon pedig a tavalyi évben kapott nagy hangsúlyt a fenntarthatóság. Ekkor döntöttem el, hogy ez az izgalmasnak tűnő terület lesz, amiből a szakdolgozatom megírom.

A szociális-, környezeti és gazdasági ismereteken túl a célom, hogy bemutassam a gyakorlati oldalát egy bankcsoport fenntartható tevékenységén és törekvésein keresztül, hogy a fenntarthatóság mit jelent pénzügyi szempontból, hogyan jelenik meg a pénzügyekben a befektetéseinkben és hogyan kúszik be, akár észrevétlenül is a hétköznapijainkba.

A dolgozatom első része általánosságban mutatja be a fenntarthatóságot, annak egyes változatait, irányait, nemzetközi kritériumrendszerét. Majd a pénzügyeken keresztül nézzük meg, hogy hogyan épül be, hogyan alakítja át a jelenlegi működő rendszereket, megemlítve a zöld pénzügyeket és a zöldülés lehetőségeit. Ezután azt ismerhetjük meg, hogy mindez hogyan érintette K&H Bankot, hogy itt milyen változások mentek végbe és vázolok egy vízió, mint lehetséges fejlődési irány.

Mindezek után jutunk el ahhoz a részhez, ahol a KBC fenntartható befektetéseinkben alkalmazott módszertanán keresztül ismerhetünk meg egy már működő pénzügyi modellt a fenntarthatóságra.

2 Mi is az a fenntartható fejlődés

A fenntartható fejlődés (sustainable development) egy olyan szervezési elv másképp fogalmazva olyan fejlődési folyamat, ami arra törekszik, hogy kielégítse a jelen szükségleteit anélkül, hogy a jövő generációitól vonja meg annak lehetőségét, hogy ki tudják elégíteni szükségleteiket. (Bruntland Report, 1987)

A fenntartható fejlődés egyik fő feladata, az erőforrások és természeti javak oly mértékű felhasználása, amilyen mértékben még megóvható a természet. A másik fontos tényező a környezet elhasználódásának megakadályozása, amit úgy kell elérnie, hogy közben ne mondjon le sem a gazdasági fejlődés, sem a társadalmi egyenlőség és igazságosság igényeiről.

Herman Daly szerint egy társadalom akkor fenntartható, ha a felhasznált megújuló erőforrások időszaki felhasználása nem haladja meg azok újratermelődését; továbbá a nem megújuló erőforrások felhasználása nem gyorsabb, mint azok megújuló helyettesítőinek fejlesztése; és nem utolsósorban a szennyező anyagok kibocsátása nem lépi túl az elnyelő kapacitásokat.

Életmódunk akkor illeszkedik a természet rendjébe és akkor fenntartható, ha anyagforgalma körkörös. Ha ezt a megállapítást a gazdasági működésre is alkalmazzuk, akkor eljutunk a napjainkban egyre jelentősebb, körforgásos gazdaság témaköréhez. (lásd: 1. kép)

A fenntarthatóságot az erőforrások biztosítják. Ha kívülről elég energiát juttatunk a rendszerbe, akkor a folyamatok körfolyamatokká alakíthatók, mondja ezt a fizika.

Hogyan néz ez ki a gyakorlatban? A kellő energia bevitele mellett kialakul a körfolyamat. A körfolyamat hulladékot, hulladékenergiát termel. Ennek visszacsatolása, újrahasznosítása zárja a folyamatot. Bőséges erőforrások, energia és alapanyag birtokában az emberi tevékenység ehhez hasonlóan fenntarthatónak tekinthető, ha a folyamatok termékeinek és melléktermékeinek, hulladékainak felhasználását zárt körfolyamattá tesszük. Itt jut fontos szerephez az újrahasznosítás (recycling), amihez ha egy bizonyos környezeti állapotot veszünk, úgy mint a klíma, meteorológiai viszonyok, CO²-O² egyensúly, geológiai

adottságok (bányászat, víz, mezőgazdasági terület és ezzel arányos népesség), akkor ez felel meg a veszteség nélküli társadalom-természet egyensúly esetének.

1. kép: a körkörös gazdaság folyamatábrája

Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/economy/20151201STO05603/korkoros-gazdasag-mit-jelent-miert-fontos-es-mi-a-haszna>. (20200518)

A fizika törvényszerűségei alapján az idő, energia és tudás szorosan összefüggenek egymással. Annál lassabb lesz a körfolyamatunk, minél kevesebb energiánk van a körfolyamattá alakításhoz.

Ha azt a tökéletesnek mondható állapotot akarjuk elérni, hogy nincs bevitt energia és nem képződik hulladék, akkor nagyon sok idő kellene ennek eléréséhez. Ez az állapot meg volt az őskorban, akkor ember-természet tekintetben egyensúlyban volt. Mai világunkban ez képtelenség. Sok energia és ismeret birtokában gyorsan el lehet végezni a folyamatokat és célirányosan kísérletezhetünk az optimális megoldás megtalálásához.

Ezen 3 tényező kapcsolata emlékeztet engem a befektetési háromszög működésére, amikor is hozam-kockázat-likviditás befektetői elvárások vizsgálatánál bármely két tényező kiemelése esetén a harmadik tényezőt elveszítjük, vagy nagy mértékben le kell róla mondanunk. Nem igazán létezik olyan befektetés, ami alacsony kockázat mellett, magas hozamot biztosít, miközben még likvid is. Ezek az elvárások együtt nagyon ritkán fordulnak elő egy befektetésben, de törekedhetünk rá, hogy portfólió szinten megvalósuljon.

Ebből az következik, hogy a 3 tényező csak együttesen ad optimális megoldást.

Véleményem szerint jelenleg ott tart az emberiség, hogy kezd kiszaladni az időből. Nyersanyagaink egy része rendkívül korlátos Gondolok itt a kőszén, földgáz és egyéb erőforrások ritka fémek kitermelésének véges korlátaira. A klímaváltozás elleni tevékenység, a jóléti társadalom (happiness economics) és a fenntarthatóság biztosítása jelenleg egyaránt fontosak, de sürgősségi sorrend felállítására van szükség ahhoz, hogy a felmerülő kihívásokra megoldást találjunk.

A fenntarthatóság alapelvei között nézzünk meg még néhányat:

- *Holisztikus megközelítés elve:* Mivel különféle rendszerek egymással szoros kölcsönhatásban vannak, így fontos, hogy elemzésük során, együttesen kell vizsgálni őket. Jellemző példa a pillangó effektus.
- *Generáción belüli és generációk közötti szolidaritás:* A jólét fenntartását, a szükségleteket és a fejlődést úgy kell fenntartani, hogy a következő generációknak is lehetőségük legyen szükségleteiket kielégíteni.
- *Társadalmi igazságosság:* Ez az elv azt mondja, hogy egyformán biztosítani kell mindenki számára ugyan azokat a lehetőségeket a tanulásra, fejlődésre. Így válhatunk a társadalom teljes értékű tagjaivá.

- *A szennyező fizet elve:* Az emberek egészségében, a társadalomban, a környezetben okozott károkért azokat kell felelőségre vonni, akik tevékenységükkel a károkozást elkövették.
- *Társadalmi felelősség elve:* Vállalkozások, és vállalatok társadalmi felelősségvállalásának növelése mellett csökkenteni kell a nem fenntartható módon történő termelést és szükséglet-kielégítést.
- *Helyi erőforrások hasznosításának elve:* A helyben megtermelt javak helyben történő hasznosítása, fogyasztása. Erre jó példa a rövid élelmiszer láncok kialakítása. Helyben termelt alapanyagok felvásárlása. Élelmiszer esetén az alapanyagokat helyi éttermek és helyi boltok, esetleg üzletláncok vásárolják fel. A gazdák termelői piacot tartanak fenn. Lényegesen kevesebb a felmerülő szállítási költség és ezáltal lényegesen kevesebb a szállításból eredő káros hatás. (Fenntarthatóság és kockázatok tudatosítása, Pajtokné-Tari-Mika, 2013 EKF)

3 A fenntarthatóság megjelenése

Hol tudunk tenni és változtatni, azt három szinten érdemes vizsgálnunk. A vállalatok szintjén, a társadalom szintjén és a környezet szintjén.

3.1 Mit jelent a fenntarthatóság a vállalatok szintjén?

„A fenntarthatóság egyre fontosabb szerepet kap a vállalkozások mindennapjaiban. Amellett, hogy a 2008-ban kezdődött globális pénzügyi válság utáni időszak legnagyobb nyertesei közé az innovatív, társadalmilag felelősen működő vállalatok tartoznak, valamennyi vállalat esetén megfigyelhető, hogy az érintettek egyre szélesebb köre (befektetők, munkavállalók, szabályozók, nem kormányzati szervezetek) vár el a vállalatokról nem pénzügyi információkat (Farkas–Szigeti [2011]). A vállalatok társadalmi felelősségvállalása (corporate social responsibility, CSR) az egyre szélesebb körű alkalmazás ellenére jelenleg a diszciplinárizálódás stádiumában van, definíciója nem teljesen letisztult, a felelős vállalati magatartás elemeit és azok hatásmechanizmusait nem vagy csak részben általánosították (Braun [2013]).”

(Forrás:Közgazdasági Szemle , LXV. évf., 2018. december (1281–1298. o.) Szennay Áron: Nagyvállalatok pénzügyi teljesítményének és társadalmi felelősségvállalásának összefüggései Magyarországon)

Jelenleg az figyelhető meg, hogy Amerikában és Európában vannak cégek, akik zászlajukra tűzik a fenntarthatóságot. Ezen cégek egy részénél megkérdőjelezhető a valós tevékenység, de ha ezen irányú tevékenységük még csak egy próbálkozás is, már ez elmozdulást jelent a fenntarthatóság irányába. Azt is látni kell, hogy nyomás helyeződik a cégekre, politikai, társadalmi, befektetői vagy akár vezetői elvárás oldalról. Más vállalatok viszont nagyon komolyan veszik ez irányú törekvéseiket. Általánosságban elmondható, hogy az országhatárokon túl kevésbé fontosak ezek a kritériumok és kevésbé tartják be

őket. Kis- és középvállalkozások szintjén legfeljebb makró környezetükben figyelhető meg ilyen irányú tevékenység. Viszont, ha van egy cégvezető, aki elkötelezett a fenntarthatóság mellett, akkor jó eséllyel lehet számítani arra, hogy a cég teljesen átalakul és idővel fenntartható módon folytatja tevékenységét.

Nagyvállalatok esetében sokkal inkább igaz az, hogy ígéreteiket be is tartják, teljes cégcsoporton belül fontosnak tartják és üzemméretükből adódóan valódi költségmegtakarítást tudnak elérni. Sajnos találkozhatunk olyan ellentmondásos példával is, hogy tevékenységében és termékeivel teljesen zöldnek mutatkozik egy cég, de közben Ázsiában olesó munkaerőt használva napi 1-2 dollár/fő munkabér mellett készített termékeit, akár fenntarthatónak minősített termékeket.

3.2 Mit jelent a fenntarthatóság a társadalom szintjén?

Ha a halászok több halat fognak ki a folyóból, mint amennyi a szaporulat növekedési képessége, akkor ez nem fenntartható. Ha egy család szemétermelését nem tudjuk szelektív módon szabályozni az újrahasznosítás érdekében, akkor az nem fenntartható. Amennyiben több pénzt költünk, mint amennyi a bevételünk az többféle értelemben sem fenntartható.

A társadalomnak is meg van a felelőssége. Sajnos manapság a tudatos szelektív hulladék gyűjtés nem elegendő. Egyébként is társadalmi szinten ez csak egy apró szelete a fenntarthatóságnak. A hulladékkezelést illetően rendszerszintű problémák vannak. Hiába gyűjtjük szelektíven a papírt, hiába gyűjti be a hulladékkezelő szelektíven, a jelenlegi papírpiaci válság miatt nem is jut el a megfelelő helyre az újrahasznosítható alapanyag. Jelenleg komoly gondokkal küzd a szelektív hulladékgyűjtés és most már a papír is. Kína és más országok korlátozták a hulladékimportot és most már ott tart Európa, hogy lassan az fizet, aki a hulladék papírt le akarja adni, nem pedig az, aki átveszi.

Forrás: <https://g7.hu/elet/20200130/osszeomlas-szelen-a-szelektiv-papirgyujtes-ingenyen-sem-vesznek-at-hulladekpapirt/> - Fabók (2020) (20200518)

<https://www.portfolio.hu/uzlet/20190919/nem-csak-a-muanyaggal-van-baj-belefullad-a-papirhulladekba-europa-401031> - Major (2019) (20200518)

A társadalom általi nyomásgyakorlás arra, hogy a cégek legyenek környezettudatosak, legyenek fenntarthatók, önmagában csak nagyon lassan vezet eredményre. A vásárlói szokások átalakulóban vannak. Ez alatt azt értem, hogy olyan fogyasztói csoportok alakulnak ki, akik például, vesznek meg egy kozmetikumot, mert azt állatkísérletekkel tesztelték, vagy nem vásárolnak olyan terméket, amelyeket feltételezhetően gyerekmunkával állítottak elő... és a sort még folytathatnánk. A legszegényebb országokban minden negyedik gyermeknek dolgoznia kell az UNICEF adatai szerint.

Az elmúlt években, az ehhez hasonló fogyasztói tudatosság egyre inkább erősödik, és nő azoknak a száma, akik odafigyelnek a termékek környezeti és társadalmi lábnyomára is. Ez mára már átütötte a gyártók ingerküszöbét is, akik már sok esetben próbálnak megfelelni ezen elvárásoknak is.

3.3 Mit jelent a fenntarthatóság a környezeti szinten?

Erőforrásaink tekintetében és fenntarthatósági szempontból egyaránt kijelenthetjük, hogy jelenleg pazarló életmódot élünk. Részben mesterségesen, részben emberi természetünkéből fakadóan a fejlett piacgazdaságokban fogyasztói társadalmak alakultak ki. Az ipar, a termelés és a szolgáltató szektor által generált igényeket, most ki is használják a különféle cégek, vállalatok. Ennek következménye, hogy a jelenlegi gazdasági rendszer többlet erőforrásokkal működik. Az erőforrások majd 90%-át fosszilis energiahordozók adják, melyekről tudjuk, hogy véges mennyiségben állnak rendelkezésünkre. Ha ezek elfognak és nincs alternatív megoldás, összeomlik a gazdaság. Szükség van innovációra, technológiai fejlődésre. Mivel a Föld is egy zárt rendszer, így ennek is vannak korlátai.

Az erőforrásaink felhasználását legjobban a Túlfogyasztás Világnapja (World Overshoot Day) szemlélteti. Ez az a nap, amikor a természetes erőforrások fogyasztása átlépi azt a szintet, amit az emberiség képes újratermelni 12 hónap alatt. 2019-ben ez a nap július 29-e volt. Az emberiség jelenleg annyit fogyaszt a természetből, mintha 1,75 földön élnénk. (Global Footprint Network, 2019)

2020-as évre vonatkozó számítás eredményét csak június 5-én teszik közzé.

Forrás: <https://www.earthday.org/earth-overshoot-day-is-july-29-the-earliest-ever/> (20200515)

<https://www.overshootday.org/guess-the-date/> (20200515)

<https://www.overshootday.org/portfolio/i-join-the-solutions-to-movethedate-movement/>
(20200515)

<https://www.footprintnetwork.org/> (20200515)

4 Önfenntartó rendszerek

A tisztánlátás végett említést kell tennünk magukról az önfenntartó rendszerekről.

Az önfenntartó rendszer két elengedhetetlen feltétele közül az egyik, hogy elemei kölcsönhatásban legyenek egymással. Kölcsönhatásról tudjuk, hogy irányát tekintve lehet negatív és pozitív, vagyis taszító és összetartó. Esetünkben az a hatékony, ha összetartó kapcsolat van. Hosszú távon ez vezet eredményre. A másik feltétel, hogy a rendszer álljon kölcsönhatásban a környezetével. Ennek azért van jelentősége, mert az önfenntartó rendszer anyagot és energiát cserél. Legjobb példa erre maga a Föld.

5 Ökocímkék

Az ökocímkék olyan jelölések, címkék a termékeken és szolgáltatásokon, melyek azt hivatottak jelezni, hogy az adott termék gyártója környezettudatos, a termékek és szolgáltatások a teljes életciklus során alacsonyabb környezetterhelést okoznak, az adott termék újrahasznosítható, az adott élelmiszer fenntartható gazdaságból vagy éppen öko gazdaságból származik... és még sorolhatnám.

Van sok olyan címke, ami szűkebb területre utal. Ez lehet csak a termék újra feldolgozhatóságának vagy az energiatakarékosságnak a jelölése.

A címkék jelzik a vásárlóknak, a minőségi árut és a minőségi szolgáltatást vagy csak egyszerűen hasznos információval látnak el. Jelzik továbbá, hogy környezetkímélő a gyártó vagy a szolgáltatást nyújtó. Segítik a tudatos vásárlókat a döntésben.

Nézzünk meg néhány védjegyet:

o Möbius-hurok: Sokan tévesen azt hiszik, hogy a jelölés azt jelenti, hogy a termék újrahasznosítható hulladékból készült. Pedig a jelölés azt mutatja meg, hogy az adott csomagolóanyag újrahasznosítható. Ennek viszont a feltétele az, hogy megfelelő szelektív tárolóba kerüljön a csomagolás. Ez már a fogyasztón múlik, hogy erre mennyire figyel oda. A címke kinézetét a 2. kép mutatja. Forrás: http://okocimke.kvvm.hu/public_hun/?ppid=1460000&pid=1000138&pprint=1 (20200509)

2. kép: Möbius-hurok ökocímke

o Zöld pont (Der Grüne Punkt): Ennek a védjegynek a jelentése, hogy a csomagolás gyártója megfelel a jogszabályi előírások szerinti hulladékhasznosítási kötelezettségének. A címke kinézetét a 3. kép mutatja. Forrás: <https://tudatosvasarlo.hu/cimkek/zold-pont> (20200509)

3. kép: Zöld pont ökocímke

o EU Ecolabel: Az EU ökocímkéje, amit a teljes életciklus vizsgálata után kaphatja csak meg a gyártó. Egy független testület vizsgálja meg gyártástól az ártalmatlanításig az adott termék életciklusát. A fogyasztó biztos lehet abban,

hogy egy ilyen címkével ellátott termék környezetkímélő módon lett előállítva. A címke kinézetét a 4. kép mutatja.

4. kép: EU Ecolabel ökocímke

o Cédrus fa védjegy: Ez egy hazai öko-címke. Azt jelzi a fogyasztóknak, hogy minőségi árut, minőségi szolgáltatást kapnak, az előállító illetve szolgáltatást nyújtó, környezetbarát módon állítja elő termékét. Például alacsonyabb energiafogyasztás mellett működő eszközök, jobb minőségű, hosszabb élettartamú, újra feldolgozható alapanyagok, nincs környezetszennyezés vagy környezetkárosítás. A címke kinézetét az 5. kép mutatja.

5. kép: Cédrus fa védjegy

o A teljesség igénye nélkül, még néhány ökocímke: Nordic Swan (Északi Hattyú), Blauer Engel, Francia ökocímke, Osztrák ökocímke, Eurolevel, Magyar Termék, Kiváló Magyar Termék, Magyar Baromfi, Magyar Termék Nagydíj...

Forrás: <http://okopack.hu/hu/magyarorszagon-hasznaltos-okocimkek-gyujtemeny> (20200518)

<http://www.okocimke.hu/%C3%B6koc%C3%ADmke> (20200518)

6 Erőforrás felhasználás hatásai

Mikor környezetbarát egy termék vagy szolgáltatás?

Adott kategóriában kisebb környezetterhelés jellemzi az adott terméket, szolgáltatást. Újrahasznosítható alapanyagokból készül, teljes életciklusban odafigyelnek a lehető legkisebb környeztkárosításra. Energiatakarékos üzemeltetés, hosszabb termékélettartam, magas minőségű anyaghasználat.

Az alábbi 1. számú táblázat segítségével nézzük meg az összefüggéseket, hogy az erőforrások felhasználása milyen következményekkel jár a környezetre, fenntarthatóságra, gazdaságra és a társadalomra nézve:

A megújuló erőforrások felhasználása (fogyasztás)	A környezetre gyakorolt hatás	Fenntarthatóság szempontjából	Gazdaságra gyakorolt hatás	Társadalomra gyakorolt hatás
Ha többet használunk, mint amit a természet újratermelni képes, (többet vásárolunk és több élelmiszert veszünk, mint amire valójában szükségünk van)	A környezet pusztul	Nem fenntartható	Felhalmozás, készletezés, túltermelés, túlzott gazdasági növekedés minden áron	Felhalmozás, túlfogyasztás, szükségletek magasabb szintű kielégítése, az emberek olyat is megvásárolnak, amire valójában semmi szükségük
Ha a felhasználás a természet újratermelő képességével azonos mértékű	A környezet egyensúlyban van	Fenntartható, köztes állapot, se rossz se fenntartható	Közepes mértékű gazdasági növekedés	Jólét állapota
Ha a felhasználás kevesebb, mint amennyit a természet újratermel (ha mindenki csak annyi fogyasztási cikket vásárolna, mint amennyire valójában szüksége van)	A környezet megújul	Ez volna a fenntartható fejlődés	Kis-, közepes mértékű gazdasági növekedés, nem raktárra történik a termelés	Valódi szükséglet kielégítés, nincs túlfogyasztás, feltételezzük az ideális állapotot

1. számú táblázat: Az erőforrások felhasználásának hatásai

7 Fenntartható fejlődés keretrendszere Agenda 2030

Az ENSZ alapokmánya (1945) szerint fő céljai és tevékenysége közé tartozik a nemzetközi együttműködés, a gazdasági és szociális előrehaladás és mindezek együttes feltételeinek előmozdítása. A XX. század közepén is már fontos szerepet kapott a legszegényebb országok felzárkóztatása, ezen belül az életszínvonal javítása, nemzetközi biztonság, gazdasági fejlesztés, nemzetközi segítség és támogatás nyújtása. Ehhez „ENSZ Fejlesztési Évtized” néven minden évtizedben fejlesztési programok készültek. Ennek a programnak köszönhető, hogy 1986-ban a fejlesztési együttműködés alapjaként a fejlődésre való jog is rögzítésre került az alapelvek közé.

A másik ilyen fontos eredménye a programnak, hogy létrejött és elfogadásra került 2000-ben a Millenniumi Fejlesztési Célok (Millennium Development Goals, MDG) 2000-2015 közötti időszakra vonatkozó program. Éhezők segítése és a szegénység felszámolása volt az elsődleges célkitűzése. A program elkövette azt a nagy hibát, hogy nem vette figyelembe a korábban elfogadott fenntartható fejlődés alapelveit és eredményekben is elmaradt a várakozásoktól, ezért sokan bírálták.

Részben a Millenniumi program kudarcra tette szükségsszerűvé, hogy újragondolják és újraszervezzék az ENSZ fenntarthatósági elképzeléseit. Ennek eredményeként döntöttek 2012-ben a Rio+20 Fenntartható Fejlődés Konferencián az új Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030 – Agenda 2030 elnevezésű 2015-ben induló programról. Ez a program váltotta le a korábbi Millenniumi programot.

Az új program pontosabban, és világosabban fogalmazza meg a fenntarthatósági célokat, mint bármelyik korábbi program. 2013-ban kezdte meg működését a High-Level Panel of Eminent Persons on the Post-2015 Development Agenda, röviden HLP, melynek az Agenda 2030 kidolgozásának lebonyolítása és a fenntartható fejlődés célok meghatározása volt a fő feladata. A korábbi programokhoz képest már az is változás volt, hogy a kidolgozás folyamatába bevonta a civil szférát és a fejlett és fejlődő országok számára egyaránt feladatokat határozott meg.

Az Agenda 2030 az államok növekvő szerepvállalása mellett a civil szféra és az üzleti vállalkozások bevonásával akarja elérni céljait. Tehát az új keretrendszer sokkal szélesebb körben vonja be a gazdasági élet szereplőit és a társadalmat. A konkrét célkitűzések rendszerét fenntartható fejlődés céljainak (Sustainable Development Goals – SDG) nevezték el. (ENSZ 2015)

Végül 2015 szeptemberében 193 ország egyhangúan fogadta el az Agenda 2030-at (Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development).

Az Agenda 17 célt (a 6. kép mutatja) 169 alcélt és 230 indikátort tartalmaz. A megfogalmazott célok minden ország és régió számára feladatokat ír elő, senkit ki nem hagyva a célok megvalósulásából (leaving no-one behind).

Forrás: <https://www.ksh.hu/sdg> (2018) (20200511)

https://www.researchgate.net/profile/Cecilia_Szigeti/publication/332349911_A_fenntarthato_fejlodesi_celok_es_a_GRI_szerinti_jelentestetel_kapcsolatanak_elemzese/links/5cf40955299b1fb1852fe7d/A-fenntarthato-fejlodesi-celok-es-a-GRI-szerinti-jelentestetel-kapcsolatanak-elemzese.pdf (20200511)

6. kép: ENSZ FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOK forrás:

<https://www.ajbh.hu/-/ensz-fenntarthato-fejlodesi-celok-sustainable-development-goal-sdg-?inheritRedirect=true> (20200510)

8 Fenntarthatóság a pénzügyekben

Magyarországi viszonylatban, a fenntarthatóság pénzügyekben való megjelenését leginkább az MNB-nek köszönhetjük. Azzal, hogy támogatóként csatlakozik az ENSZ Környezetvédelmi Programja Felelős Banki Működés Irányelvei kezdeményezéséhez, egyúttal ösztönzi a hazai bankokat is a programhoz való csatlakozásra és az abban foglaltak betartására. A dokumentum főbb célkitűzései közé a környezet védelme, a társadalmi fenntarthatóság és a felelős vállalatirányítás tartoznak.

A programot aláíró bankokkal szemben az elvárás, hogy stratégiájukat szinkronba hozzák a fenntartható fejlődés céljaival. Ennek részeként csökkenteni kell vagy akár megszüntetni a tevékenységükből adódó környezetre káros hatásokat. A pozitív hatások további erősítése érdekében elvárt a nagyobb együttműködés az ügyfelekkel, befektetőkkel, partnerekkel, társadalmi szereplőkkel. Ennek hatékony eszköze a vállalatirányítás, mely meghatározza a célokat, elvégzi az ellenőrzést és az esetleges felülvizsgálatot.

Az irányelvet ideáig a világon 130 bank írta alá, köztük több hazai bank anyavállalata, de a mai napig még haza pénzintézet egy sem.

Az MNB az alábbi tevékenységeivel tesz azért, hogy a fenntarthatóság igenis fontos legyen a pénzintézeteknek és akár rajtuk keresztül a vállalkozásoknak is:

- a fenntarthatóságot szolgáló tevékenységek hitelezésének ösztönzése;
- képzések szervezése, melyek témája a környezetvédelem, a fenntarthatóság, klímatudatosság;
- Zöld Pénzügyek Díj, mely címet 1 évig viselhetik azok a bankok és pénzügyi szolgáltatók, akik leginkább környezettudatosak;

Forrás: <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2020-evi-sajtokozlomenyek/nyilvanos-ellenorizheto-fenntarthatosagi-vallalásokra-batoritja-a-bankokat-az-mnb> ,MNB 20200211, (20200514)

Az MNB Zöld Programja című kiadvány ad iránymutatást az itthoni pénzintézetek számára. A pénzügyi szektorra vonatkozó MNB ajánlás a következő főbb ajánlásokat tartalmazza:

- Ökológiai és pénzügyi kockázatok elemzése
- Pénzügyi szolgáltatások zöldebbé tétele, mobilizálása
- Piaci szereplők zöldítésének ösztönzése.

8.1 Zöld pénzügyek

Állami és pénzintézeti szinten fenntartható mezőgazdaság, zöld energiatermelés finanszírozása. Állami szinten fűtőkorszerűsítés, épületszigetelés támogatása, az alacsony energia felhasználással rendelkező ingatlanok építési finanszírozásának kiemelt támogatása. Ezek megtérülő beruházások. Elektromos járművek támogatása (bár ennek fenntarthatóság szempontjából igen csak kérdéses a létjogosultsága) jelenleg még sok kérdést vet fel és még több vitát generál. Az viszont tény, hogy van az a futásteljesítmény és felhasználási kör, ahol előnyösebb, gazdaságosabb és egyértelműen környezetbarátabb a többi azonos kategóriájú járműhöz képest.

Zöld pénzügyi szolgáltatás üzletág (green finance): a banki szolgáltatások és termékek valamilyen környezetbarát célhoz vannak kötve.

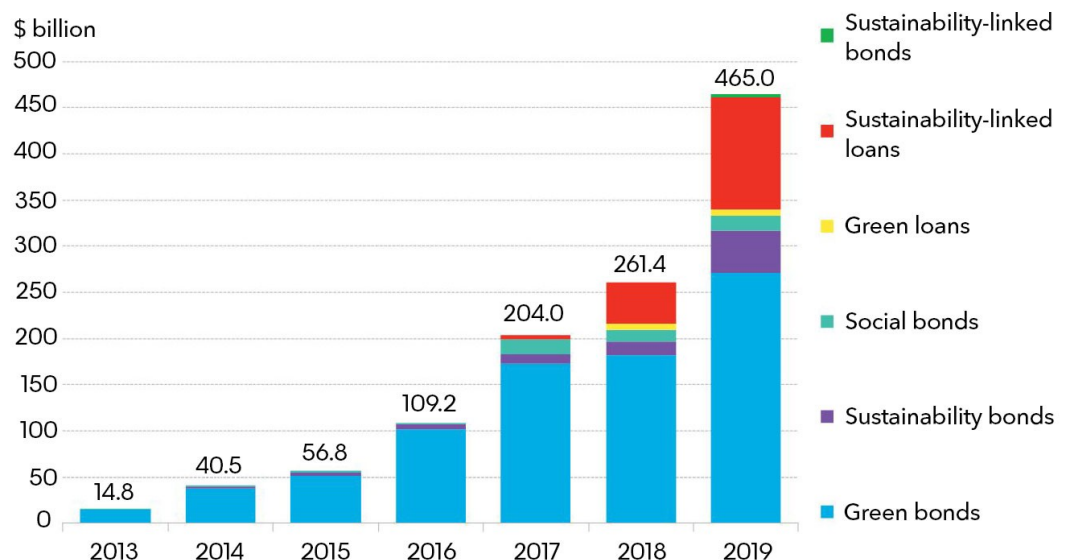
A green finance talán legfontosabb eleme a Zöld kötvény kibocsátás. A zöld kötvények teljes egészében környezetbarát projektekhez kapcsolódnak, azok pénzügyi finanszírozást szolgálják. Ilyenek lehetnek szélerőművek telepítése, környezeti károk enyhítése, vízgazdálkodáshoz, víztisztításhoz kapcsolódó projektek. A kibocsátások száma az elmúlt években 2014-2019 közel hétszeresére növekedett a BloombergNEF adatai alapján. (7. számú kép)

A fenntarthatósági kötvények és társadalmi kötvények megjelenése és volumenük dinamikus növekedése is azt mutatja, hogy kereslet van a társadalmilag felelős befektetési formákra. Ebben a típusú befektetési formákban megjelenik a társadalmi és környezeti cél egyaránt.

Mindeközben a piacon szintén dinamikus növekszik a fenntarthatósághoz kapcsolódó kölcsönök volumene. A piacon megjelentek a fenntarthatósági kölcsönök. Ezek a kölcsönök sokféle kreatív formája jelenik meg. Feltételekhez kötött kamatkedvezmények, a hitelnyújtó tulajdonostársként történő megjelenése a finanszírozott projektben. Említhetjük a célok volumennel vizsgált megvalósulásához kötött finanszírozást, vagyis minél sikeresebbek az egyes termeléshez kapcsoló projekt szakaszok megvalósulása, annál nagyobb támogatás szerezhető a projekt folytatásához.

Forrás: <https://about.bnef.com/blog/sustainable-debt-sees-record-issuance-at-465bn-in-2019-up-78-from-2018/> (20200513)

Global sustainable debt annual issuance, 2013 - 2019

Source: BloombergNEF, Bloomberg L.P.

7. számú kép: Globális fenntartható adósság éves kibocsátás 2013-2019

Forrás: <https://about.bnef.com/blog/sustainable-debt-sees-record-issuance-at-465bn-in-2019-up-78-from-2018/> (20200513)

8.2 Zöld pénzügyek és a fenntartható befektetések

8.2.1 Hogyan tehet egy bank a környezetvédelemért? Mitől fenntartható egy bank? Hogyan lesz zöld egy szolgáltatás?

Egy megvalósult projekten keresztül megismerhetünk néhány intézkedést, amivel egy bank működése, vagyis egy szolgáltató cég környezettudatossá, fenntarthatóvá válhat.

A K&H Bank 2011-ben költözött be az újonnan épített irodaházába. Mit is jelent ez az egyetlen mozzanat?

A korábban 7-8 különböző helyszínen működő központi szervezeteit egy irodaépületbe költöztette. Egy épület fenntartása a korábbi 7-8 helyett. A kollégák munkába járása is egy helyre összpontosul, ami nem a belváros.

Amellett, hogy gazdaságosabb, már a tervezésnél és a kivitelezésnél is fontos szempont volt a környezettudatosság és a fenntarthatóság. Külön hangsúlyt fektettek a gépészeti és elektromos működési alapelvek, illetve berendezések, az akusztikai, ergonómiai és műszaki megoldásokra. Zöld tetőkertek és teraszok kerültek kialakításra. Az árnyékolástechnika használatával az üvegfelületek nem a fény 60%-át szűrik meg, hanem 60%-át engedik be az épületbe. Így kevesebb az áramfelhasználás. A megújuló energia használatával 30-40%-kal csökkent az energiafelhasználás.

Mit tehet még egy bank? Szelektív hulladékgyűjtés a központi épületben és a fiókhálózatban. Bevont hitelkártyák és bankkártyák begyűjtése, majd elszállítása a Rákospalotai Égetőműbe, ahol környezetbarát módon zajlik a megsemmisítés.

Társadalmi szerepvállalás: faültetési program, parkosítás, jótékonyági programok, edukációs versenyek és programok iskoláknak, ügyfeleknek, inkubátorok létrehozása – fiatal cégek, start-upok támogatása...

A digitalizáció is kapcsolódik a környezetvédelemhez. A K&H Bank a papírfelhasználást igyekszik a nullára csökkenteni. Bankfiókban járva, nemegyszer egy kisebb szatyornyi papírral távozhattak az ügyfelek, mire elintézték, amit szerettek volna. Az elmúlt 1-1,5 évben a havi 4 millió lap felhasználását jelentős mértékben sikerült mérsékelni. A fiókhálózatban a dokumentumok körülbelül 80-90%-át már csak elektronikusan kell aláírni és így is vannak tárolva. Ennek következménye, hogy kevesebb papír fogy, kevesebb festék a nyomtatóból, nincs külön irattári szállítás, nincs külön irattározással töltött idő emiatt kevesebb autó is közlekedik. Bár lehetne mondani, hogy ez csak két alkalom évente, amikor irattári szállítást kér egy bankfiók... de ezt szorozzuk meg 200 fiókkal és máris egy komolyabb számot kapunk.

Hasonlóan érdekes számot kapunk akkor, ha megnézzük, hogy országosan nagyjából 30-40 fiókban lehet már csak pénztári befizetést intézni, mert az ATM-ek jelentős részén az ügyfelek bankkártyájuk segítségével befizetést is tudnak kezdeményezni a kártyához tartozó számlára vagy más K&H banki ügyfél számlájára. A fióki pénzszállítás kevesebb lett, hiszen csak néhány fiókba történik szállítás. Mondhatjuk, hogy rendben, de az ATM-eket is tölteni kell. Ez így is van, viszont a befizető ATM-ek már vissza tudják forgatni a befizetett készpénzt és ezáltal a töltési idő is megnő. Ezáltal kevesebb alkalommal érkezik pénzszállító töltés-ürítést végezni.

Azon kollégák esetében, akik központi területen dolgoznak és a feladatuk egy adott régióban a kollégák támogatása, racionalizálva lett a gépjármű használat. Lakhelyük, régiójuk és a központba utazás figyelembevételével, újrászervezték a területeiket és ennek következtében éves szinten 26-30.000 km-rel kevesebb gépjárműfutással lehet számolni.

Az elmúlt két hónapban sikerült tovább racionalizálni a kilométer futást. A fizikai találkozások csökkenése ehhez nagyban hozzájárult. A világvilágjárvány miatt kialakult helyzet eredménye, hogy távoli eléréssel is hatékonyak a támogató kollégák, ezért most már különválasztják a feladatokat aszerint, hogy igényel-e feltétlenül személyes találkozást vagy megoldható videóhívással, konferenciabeszélgetéssel. Ennek következtében további 30-35% csökkenést értek el az érintett kollégák munkával kapcsolatos (nem munkába járás típusú) gépjárműhasználat kapcsán.

A mobiltárca, a telefon NFC chipjével történő fizetés is környezetbarát megoldás, hiszen idővel megszűnhet a bankkártya fizikai léte, vagyis nem kell műanyag plasztikokat gyártani. Az azonnali utalás szintén képes lehet a belföldi használatban háttérbe szorítani a plasztik kártyák használatát.

8.2.2 Fenntarthatóság megjelenése a befektetéseken

A fenntartható fejlődés vagy társadalmilag felelős befektetés (socially responsible investment - SRI, a K&H Banknál Fenntartható Fejlődés Befektetés - FFB) a fenntarthatóságról, környezetvédelemről és társadalmi felelősségvállalásról szól, ami egyrészt pénzügyi megtérülést biztosít a befektető számára, másrészt társadalmi előnyöket kínál a társadalom számára.

A fenntartható és felelős befektetések segítségével az ügyfeleknek lehetősége nyílik arra, hogy befektetéseiken keresztül is környezet- és társadalomtudatos módon tudjanak viselkedni.

Azok a befektetők, akik a fenntartható konstrukciókat választják, a befektetéseik mögött található vállalatokat ösztönzik arra, hogy a társadalmi, környezeti és vállalatirányítási kérdéseket is vegyék figyelembe tevékenységük során. Értelmezhetjük ezt úgy is, hogy ezzel nyomást gyakorolhatunk, elvárásokat támaszthatunk cégekkel szemben, miközben példaként is szolgál más vállalatok számára.

Belgiumban akkora népszerűségnek örvendenek az SRI alapok, hogy az Eurosif adatai szerint ezekben az alapokban kezelt vagyon értéke 2015 év végétől 2017 év végéig közel duplájára emelkedett, 5,6 Mrd euróról 11,1 Mrd euróra,

Forrás: KBC Green Book (2019)

8.3 SRI a KBC-nél

A KBC alapkezelője közel 30 éve kínál SRI befektetéseket ügyfeleinek. Az első ilyen alap 1992-ben indult el. Addig, amíg a 90-es években még csak egy egzotikus „sztorinak” számítottak az ilyen témájú nyílt- és zárt végű alapok, manapság Belgiumban az ügyfelek már teljes portfóliójukat fel tudják építeni csak SRI alapokkal.

A legelső alapok tematikus alapok voltak, környezettel kapcsolatos aggodalmakat helyezte fókuszba.

„A KBC Asset Management (KBC AM a KBC Alapkezelő független szakértőkből álló csoportja) a XXI. század küszöbén vezette be a „Best-in-class” megközelítést (BIC, vagyis a maguk nemében legjobbak kiválasztása), melynek keretében három „pillér” – környezeti, társadalmi és vállalatirányítási szempontok – alapján végzi a vállalatok értékelését. 2014-ben vezette be a harmadik módszertant, a „kifejtett hatás alapján történő befektetést” (Impact Investing), amellyel a befektetések révén történő, pozitív hatás elérése a cél.”

Forrás: KBC Green Book (2019) 7. oldal

8.3.1 A fenntartható fejlődés befektetési alapok kizárási politikája a KBC-nél

A KBC a már korábban említett ENSZ kritériumok alapján rendkívül szigorú keretrendszert használ, hogy meghatározza kik azok a cégek, akiket valóban fenntartható módon működnek. A fenntarthatónak minősített cégek részvényei bekerülnek a befektetési alapokba. A kritériumok megsértése esetén a vizsgált cég kizárásra kerül. Ez a vizsgálat érinti a cégek kapcsolatait és cégcsoportjait, illetve leányvállalatait.

A KBC kizárja befektetéseiből a következő kategóriákba tartozó vállalatokat:

- ENSZ Globális Megállapodását megsértő cégek;
- Hadiipar, fegyvergyártás;
- Dohányipar;
- Fosszilis energiahordozók;
- Szerencsejáték;
- Felnőtt szórakozás;
- Szőrme és különleges bőrök;
- Autoriter rendszerek;
- Atomenergia;
- Biológiai sokféleség;
- Vízfelhasználás;
- Adózás;
- Halálbüntetés alkalmazó államok;
- Mezőgazdasági árukra kötött határidős ügyletek.

Nézzük meg egy kicsit részletesebben a kritériumokat:

Az ENSZ Globális Megállapodásának megsértései: Az ENSZ Globális Megállapodása tíz fenntarthatósági alapelvet fogalmazott meg az emberi jogok, a munka világa, a környezetvédelem és a korrupció elleni küzdelem területén. Minden olyan vállalat kizárásra kerül, amelyik megsérti ezeket az alelveket.

Fegyverek (tömegpusztító fegyverek és hagyományos fegyverek): Ha egy cégnek köze van tömegpusztító fegyverek gyártásához, fegyverrendszerek fejlesztéséhez, valamint részt vesz a fegyverek tesztelésében, tárolásában, gyártásában, akkor az a cég kizárásra kerül.

Dohány: A dohányipar szereplő, legyen az gyártó vagy kereskedő vállalatok, kizárásra kerülnek. Azt vizsgálják meg, hogy a vállalat bevételeinek 10%-a dohánytermékek kereskedelméből származik-e.

Fosszilis energiahordozók: Teljes mértékben ki vannak zárva a fenntartható alapok közül. Kizárásra kerülnek például a közművek, energetikai vállalatok, bányavállalatok.

Szerencsejáték: Maga a szerencsejáték fenntarthatóság szempontjából is káros szenvedélynek számít. Így azok a vállalatok, melyek bevételeik legalább 25%-át szerencsejátékból szerzik, kizárásra kerülnek.

Felnőtt szórakoztatás: Ez a kategória jóval szigorúbb, ugyanis a vállalkozás bevételeinek akár csak 5%-a is felnőtt szórakozáshoz kapcsolódik, az adott cég kizárásra kerül.

Szörme és különleges bőrök készítői: Azok a cégek, amelyek bevételeik legalább 5%-át szörme és bőr előállításból, vagy legalább 10%-át bőrök forgalmazásából szerzi, kizárásra kerülnek.

Autoriter rendszerek (állami és vállalati szinten): Azok az államok, amelyek a politikai berendezkedésük ellentmondásossága szerinti lista második

felében szerepelnek, vagy nemzetközi szankció hatálya alá esnek, kizárásra kerülnek. Ezekben az országokban startégiai tevékenységet folytató vállalatok szintén kizárásra kerülnek.

Atomenergia: A fenntartható fejlődés befektetési alapokban szereplő vállalatok nem építhetnek új atomreaktorokat és a terveikben sem szerepelhet új kapacitások kiépítése. Egyfelől megvizsgáljuk az atomenergia villamos energia előállításának elmúlt évekbeli alakulását, másfelől azt is ellenőrizzük, hogy a vállalat rendelkezi-e új üzemek építésére vonatkozó tervekkel vagy befektetésekkel, illetve jelenleg épít-e új üzemeket. Továbbá az atomenergia részesedése a teljes energiamixben nem haladhatja meg a 30%-ot.

Biológiai sokféleség: A vállalatokat szigorú vizsgálatnak vetik alá, ahol ágazaton belül (Best-In-Class) megnézik, hogy programjaik milyen mértékben óvják a biológiai sokféleséget.

Vízfelhasználás: Szintén ágazaton belül vizsgálják meg azt, hogy a vállalatok hasonló vállalatokhoz képest milyen vízigénnyel rendelkeznek, és milyen módon tesznek a vízhasználat csökkentése érdekében.

Adózás: Szintén ágazaton belül vizsgálja (Best-In-Class) melyik a legjobb. Adóoptimalizálás és adóelkerülés szempontjából ellentmondásos cégek kizárásra kerülnek.

„Halálbüntetést alkalmazó államok: Habár a halálbüntetés alkalmazása nem kimondott oka országok kizárásának, a KBC AM kizárja a befektetést a legellentmondásosabb rezsimekben (kormányokban, közigazgatási szervekben, központi vagy állami tulajdonú bankokban, állami tulajdonú vállalatokban) vagy azokkal kapcsolatba hozható befektetési lehetőségekben. Ezek olyan rezsimek, amelyekben alapjaiban sértik meg az emberi jogokat, teljesen hiányzik a jó kormányzás, a jogállamiság, és nincsenek politikai szabadságjogok.”

Forrás: <https://www.kh.hu/documents/20184/72799363/szigor%C3%BA+fenntarthat%C3%B3s%C3%A1gi+sz%C5%B1r%C3%A9s.pdf/4a31de2f-fc7b-4291-9877-aa963c4384f3> (20200508) 3. oldal

Mezőgazdasági árukra kötött határidős ügyletek: Ez egy érdekes kizárási kritérium. Azt gondolnánk, hogy az éhínség felszámolása miatt fontos támogatni a mezőgazdaságot. Ez így is van, a mezőgazdaságot támogatni kell. Viszont van egy másik vizsgálati oldala ennek az ágazatnak, mégpedig a megtermelt javak árával, tőzsdei árával való spekuláció. Tehát a KBC Asset Management (KBC AM) nem fektet olyan pénzügyi instrumentumokba, melyek haszonállatok és élelmiszerek áraihoz kapcsolódnak.

Kizárási kritériumok forrása: <https://www.kh.hu/documents/20184/72799363/szigor%C3%BA+fenntarthat%C3%B3s%C3%A1gi+sz%C5%B1r%C3%A9s.pdf/4a31de2f-fc7b-4291-9877-aa963c4384f3> (20200508)

Azért hogy jobban megértsük a kizárásokat, nézzünk néhány konkrét példát a következő 2. számú táblázatban. A pozitív elbírálásra pedig nézzünk példát a 3. számú táblázatban.

Kizárás	ok	Példák (2019.04.30)
a Globális megállapodás alapelvei*	Az alapelvekkel kapcsolatos elmentmondások alapvetően ellentétesek a fenntarthatósági elképzeléseinkkel.	Volkswagen, Walmart, Wells Fargo
fegyverek	Fegyverek vagy fegyveralkatrészek gyártása, amelyek emberi életet veszélyeztethetnek.	Dassault Aviation, Babcock International, Rolls Royce
prostitúció	Az ágazat velejárója az emberi jogok sérelmének kockázata, a kiszolgáltatott helyzetű személyek kizsákmányolása.	Itochu, Arnoldado Mondadori Editore, Liberty Broadband
szőrmék és különleges bőrök	A szőrmék és különleges bőrök gyártása veszélyezteti egyes állatfajok fennmaradását és szükségtelen szenvedést okoz az állatoknak.	Canada Goose Holdings
szerencsejáték	Ezek a tevékenységek növelik a szerencsejáték-függőség kockázatát, és az azzal járó társadalmi problémákat.	MGM Resorts, GVC Holdings, Las Vegas Sands
diktatórikus rezsimek**	Az önkényuralmi rendszerek pénzügyi támogatása segíti az adott rezsim hatalomban maradását.	Szíria, Dél-Szudán, Észak-Korea
a diktatórikus rezsimekkel együttműködő vállalatok	A diktatórikus rezsim közvetett támogatásának lehetősége.	Aluminum Corporation Of China, AngloGold Ashanti, Kumba Iron Ore
fosszilis tüzelőanyagok	A fosszilis tüzelőanyagok égetése jelentősen hozzájárul az üvegházhatású gázok kibocsátásához.	Total, BP, Exxon Mobil

* Az alapelveknek nem csupán a legsúlyosabb megsértései, hanem már a jelentősnek tekinthetők is kizárást vonnak maguk után.** Folyamatban van az összes alap esetében alkalmazott, a 15 elmentmondásos rezsimet tartalmazó lista kibővítése a legrosszabb 10%-ra.

2. számú táblázat: cégek, melyek kizárásra kerültek

Forrás: KBC Green Book (2019)

Nézzünk néhány céget, akik viszont bekerültek a KBC Eco Fund Impact Investing alapba:

Cég neve	Mit tesz, ami miatt kiválasztásra került
B.R.A.I.N.	Tudjuk, hogy a bányászat környezetszennyező. Ez a cég megoldást talált arra, hogy az aranybányászat ne legyen az. Az aranyat az ércből cianiddal lúgozzák. Ez a cég talált egy baktériumot, ami semlegesíti a cianidot. Emellett számos más innováció birtokában vannak, többek között természetes só illetve cukor ízfokozónak.
Corbion	A cég fő tevékenysége élelmiszer összetevők és biokémiai termékek. Világelső a vegyiparban, az élelmiszeriparban és a gyógyszeriparban. Biológiai úton lebomló termékinnovációk (például lebomló műanyag) vagy az állattenyésztésben alkalmazott antibiotikumok leváltása speciális tejsavval.
Equinix	Fő tevékenysége: kiberbiztonság, adatvédelem, adattárolás, digitális biztonsági háló, digitális helyreállítási központok.. Egy természeti vagy számítástechnikai katasztrófa esetén is biztosítja a stabil és biztonságos működést bármilyen cég számára.
DS Smith	Európa egyik legnagyobb kartondoboz gyártója. Újrahasznosítási stratégiája révén kartondobozai 80%-át újrahasznosítja.
Evotec	Egy Nobel-díjas technológia segítségével gyógyszereszteket végez állatok nélkül, az állatkísérleteknél pontosabb eredményekkel.
Vestas Wind System	Már 30 éve a szélturbinák gyártásának élenjárója. A szélenergia tisztá energiát biztosítanak.
Bright Horizons Family Solutions	A cég élenjáró a munkáltatók által finanszírozott gyermekgondozásban. Amerikában több, mint 830 központja van. Tevékenységével hozzájárul, megnöveli a nők munkához jutási és karrier lehetőségeit. Európában és Indiában a gyermekgondozás mellett óvodai szolgáltatást is kínál.

3. számú táblázat: cégek és tevékenységük, melyek bekerültek az alapokba

Forrás:

<https://www.kh.hu/documents/20184/71026838/KBC+Eco+fund+Impact+Investing+KH+HUF+-+Extra+riport/04b7714c-2653-4dec-9172-babb2bd2a398?version=1.10> (20200515)

8.3.2 Független szakértők és a KBC Asset Management (KBC AM)

A szigorú szűrések, és kizárások után Nagyságrendileg 800-900 cég marad meg. Ezek a cégek bekerülnek egy úgynevezett fenntartható befektetések univerzumba.

A kizárásokat követően megmaradó cégekkel kapcsolatban további szűrést végez a KBC AM, egy független szakértők bevonásával létrehozott bizottság a SRI Tanácsadó Testület segítségével. A bizottság feladata ellenőrizni és megerősíteni a kutatási eredményeket.

A KBC AM és az SRI Tanácsadó Testület specialistái negyedévente tartanak egyeztetést. Ennek keretében a legfrissebb kutatási eredményeket megismerve újra minősíthetik a cégeket. korábbi döntéseiket igazolva, vagy cáfolva. Az eredmények függvényében történik meg a portfóliók átalakítása is.

Az SRI Tanácsadó Testület 8 tagja közül mindenki saját kutatási területének professzora. A Testület tagjai nem egy intézményt vagy egyetemet képviselnek, hanem saját nevükben működnek közre.

A professzorok a következő szakterületeken kutatnak:

- jutalmazás és fenntarthatóság (1 fő)
- közgazdaságtan és etika (2 fő)
- számvitel (1 fő)
- trópusi mezőgazdaság és etnobotanika (1 fő)
- környezettechnológia (1 fő)
- üzleti környezet, környezetileg káros anyagok (1 fő)
- pénzügy (1 fő).

A Testület tevékenysége az alábbiakra terjed ki:

- kutatási eredményeiket folyamatosan megosztják a KBC AM-mel,
- ellenőrzik, véleményezik, és tanácsot adnak a KBC Alapkezelő fenntarthatósági kutatási módszertanával kapcsolatban,
- tanácsot adnak a vállalatok társadalmilag felelős alapokban való részvételével és a társadalmilag vitatott témákkal kapcsolatban,
- véleményezik a kizárással érintett vállalatokat és országokat.

Forrás: <https://www.kh.hu/documents/20184/72799363/f%C3%BCggelten+szak%C3%A9rt%C5%91k+-+k%C3%BCls%C5%91+tan%C3%A1csad%C3%B3+test%C3%BClet.pdf/26ac7593-f9fb-40ec-8041-625a460b5cb3> (20200515)

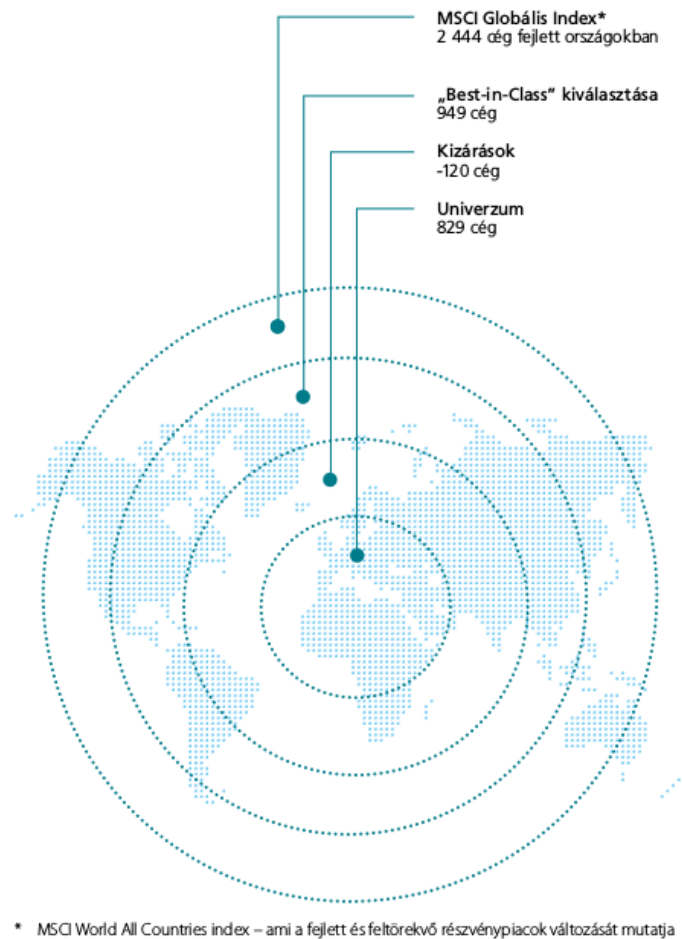
8.3.2.1 Pozitív átvilágítás

KBC AM megvizsgálja a fenntarthatóság melletti elköteleződés mértékét mind a cégek és mind az országok tekintetében. A korábban említett három módszer Best-In-Class, a tematikus vizsgálat és a kifejtett hatás alapján (Impact Investing) döntenek arról, melyik cég felel meg továbbra is.

A Best-In-Class (BIC) a szektor legjobbjaait jelenti. A KBC AM különböző forrásokra támaszkodva számolja ki az általános fenntarthatósági pontszámokat. BIC szempontjából a fő vizsgálati szempont, hogy a cégek hogyan állítanak elő valamit. Így lehetséges az, hogy magas pontszámot elérő cégek lesznek például a Nestlé nagyon magas vállalatirányítási és társadalmi pontszámmal, a Henkel a háztartási szerek legfenntarthatóbb vállalata, vagy az Intesa San Paolo mely cég magas pontszámot ért el társadalmi politikájának, tevékenységének köszönhetően.

A szektor legjobbjaival ellentétben az Impact Investing típusú alapokban arra helyezik inkább a hangsúlyt, hogy mit gyártanak. Tehát egy autógyártó cég, amennyiben társadalmilag felelős vállalkozásként a szektor legjobban teljesítő 40%-ba sorolódik, bekerülhet a BIC alapokba. Mivel azonban általánosságban elmondható, hogy egy hagyományos autógyártó elsősorban belső égésű motorral működő autót gyárt, amikről tudjuk, hogy károsak a környezetre, így az Impact Investing alaptípusból kizárásra kerül. Az elektromos autók gyártói viszont bekerülhetnek ebbe az alaptípusba, amennyiben tevékenységük elősegíti a

fenntartható mobilitást célzó fejlődést. Esetükben is vizsgálják a társadalmi –, és gazdasági előrelépéseket és a környezetvédelmet. Ehhez a példához azért tegyük hozzá, hogy az elektromos autók környezetterhelése és fenntarthatósági megfelelése jelenleg még nagyon sok kérdést és vitát vet fel. A kiválasztás végereményét láthatjuk a 8. számú képen.

Forrás: KBC Green Book (2019) 8. kép: A vizsgált cégek számának csökkenése a szűrők alkalmazása után, mígnem eljutunk az univerzumhoz

Forrás: KBC Green Book (2019)

8.3.2.2 Hogyan néz ki a pozitív átvilágítás az országok tekintetében?

Az államokat két nagy csoportra osztják fejlett- és fejlődő országokra. A fejlett országok esetében a vizsgálati kritériumok alapján a legjobban teljesítő 50%, míg a fejlődők esetében a legjobban teljesítő 25% kerülhet be az univerzumba.

A vizsgálati szempontokat az alábbi 4. számú táblázat foglalja össze:

Általános gazdasági teljesítmény és stabilitás	makrogazdasági teljesítmény és egyensúlytalanságok
	jövőbeni üzleti kilátások
	a kormányzat és az intézmények minősége
Társadalmi – gazdasági fejlődés, és a társadalom egészsége	alapvető fejlődési mutatók
	oktatás és foglalkoztatás
	az egészségügyi ellátórendszer teljesítménye
Egyenlőség, szabadság és emberi jogok érvényesülése	az egyenlőtlenségek növekedése
	politikai és szabadságjogok érvényesülése
	a vállalkozás működtetésének szabadsága
Környezet	környezeti mutatók
	a társadalom környezeti terhelése
	klímaváltozás
Biztonság, béke és nemzetközi kapcsolatok	biztonság és béke
	fejlesztési együttműködések (kizárólag a feltörekvő országok esetében)
	részvétel a globalizáció folyamatában.

4. számú táblázat: Kizárási kritériumok államok vizsgálat esetén

Forrás: KBC Green Book (2019)

8.4 A fenntarthatóság nagy kérdése: Teljesítmény?

A cégek, vállalkozások és vállalatok szempontjából ez egy igen fontos kérdés. Megéri nekem fenntartható módon működni? Érdemes nekem erre pénzt áldozni? Nyerek én azzal bármit is, ha változtatok, odafigyelek és a fenntarthatóság zászlaját „kitűzöm a kapura”?

Gordon Clark professzor és társai 2015-ben megjelent kutatási eredménye, ezekre a kérdésekre ad választ. A legfőbb kérdés, amire választ kapunk, hogy a fenntarthatósági lépések milyen hatást gyakorolnak a vállalatokra.

Több mint 200 forrásból gyűjtött adatok elemzése után a következő eredményre jutottak. A fenntarthatósági tényezők:

- az esetek 80 %-ában pozitív hatással vannak a részvényárfolyamok alakulására;
- az esetek 88%-ában szintén pozitívan hatnak a működési eredményre;
- az esetek 90%-ában csökkentik a tőkeköltséget.

Forrás: Clark, G.L., Feiner A. és Viehs M.: „From the Stockholder to the Stakeholder: How Sustainability Can Drive Financial Outperformance” (Részvényesből érdekelt – Hogyan hat a fenntarthatóság a pénzügyi túlteljesítésre), 2015. március 5. Elérhető az SSRN-ben (<https://ssrn.com/abstract=2508281>) (20200511)

Timo Busch professzor és kollégái tanulmányának eredménye az volt, hogy a vizsgált esetek nagyjából felénél pozitív hatása volt a fenntartható tevékenységek alkalmazásával, míg negatív hatás csupán az esetek 10%-nál fordult elő. Az eredményeket 2000 tanulmány elemzésével állapították meg, melyek 1970 és 2014 között jelentek meg.

Forrás: Gunnar Friede, Timo Busch és Alexander Bassen (2015): „ESG and Financial Performance: Aggregated Evidence from More Than 2000 Empirical Studies” (ESG és a pénzügyi teljesítmény – Több mint 2000 empirikus tanulmány összesített eredménye), Journal of Sustainable Finance & Investment, 5:4, 210-233. oldal, DOI: 10.1080/20430795.2015.1118917 (20200513)

A KBC tapasztalata is hasonlóan alakul, mint a tanulmányok következtetése, hogy nincs arra bizonyíték, hogy a fenntartható alapok hosszabb távon rosszabbul teljesítenének, mint a nem fenntartható alapok. Az FFB alapok

külön költség nélkül tudnak pozitív hatást gyakorolni a társadalmi aggályokra. Ez magyarázza, hogy miért vonzó a befektetőknek.

Felmerül a kérdés, hogy az FFB alapok stratégiája miben különbözik? Az aktív stílusú alapkezelők nagy szerepet játszanak a portfólió hozamának növelésében. Mivel az FFB stratégiák a befektetési döntések során nagyobb megszorítást jelentenek, így az alapkezelőn múlik, hogyan menedzselik.

Összességében elmondhatjuk, hogy azoknak az alapkezelőknek ajánlott FFB típusú befektetési alap, akik hosszú távú stratégiát folytatnak és mindamellett, hogy felismerik a zöld lehetőségeket, kezelni is tudják azokat.

9 KBC-nél és K&H-nál már működő alapok

Nézzünk néhány példát a befektetési alapokra, azok összetételével, tematikájával. A 9. számú képen a KBC fenntarthatósági védjegye.

Tematikus alapok:

- o *KBC Eco Fund Water* – víz-és szennyvíz-létesítmények, környezetgazdálkodási tanácsadó és vízkezelési technológiával foglalkozó cégek részvényei.
- o *KBC Eco Fund Climate Change* – energiatakarékosság, alternatív energia, víz, újrahasznosítás és hulladékfeldolgozás területén aktív cégek részvényei.
- o *KBC Eco Fund – Alternative Energy* - bioüzemanyag, napenergia és szélenergia fejlesztés.
- o *K&H Öko alapok alapja* - KBC Eco Fund Water, KBC Eco Fund Climate Change, KBC Eco Fund – Alternative Energy alapok nagyjából 1/3-1/3-1/3 arányban szerepelnek az alapban, forintban vásárolható.

Kifejtett hatás alapján:

- o *KBC Eco Fund Impact Investing* – K&H alapkezelőnél változatlan névvel és összetétellel érhető el forintban és euróban.

Best-In-Class (BIC):

- o *K&H Fenntartható fejlődés vegyes alapok alapja befektetési alap* – K&H-nál elérhető forintban, viszont kétféle kockázati besorolással.

9. számú kép: A KBC fenntarthatósági védjegye

Forrás: <https://www.kbcbrussels.be/retail/en/investments/socially-responsible-investment.html>

(20200515)

10 Alapkezelők felelőssége, befektetői érdekek, proxy voting

Magyarországon az alapkezelők felelőssége a MIFID törvény szerinti ügyfél és termékkockázat megfelelés vizsgálatára. Befektetővédelmi kérdőív segítségével meghatározza az ügyfél kockázati besorolását, melyet összehasonlít a befektetési alapok kockázati szintjével. Az alapok kockázati besorolása nem lehet magasabb, mint az ügyfél besorolása. Lefelé eltérhet. A tanácsadás folyamatában ezeket, a vizsgálatokat el kell végezni. Egy másik vizsgálati pont, a termékismereti kérdőív, mely azt vizsgálja, hogy az ügyfél megfelelő ismeretekkel rendelkezik az adott befektetést illetően, megismerte és elfogadja az eszköz kockázatát.

Másik fontos tevékenysége az alapkezelőknek a proxy voting. A KBC-nél ez úgy valósul meg, hogy a KBC AM kiválasztja azokat a cégeket, amelyekben a befektetők elegendő számú részvényt birtokolnak a befektetési alapokon keresztül. Ezt egészítik ki a belga BEL20 index és az Impact Investing alaptól származó cégekkel azért, hogy szavazataink keresztül az ügyfelek érdekeit képviselve részt tudjanak venni a részvényesi közgyűlésen. Ezáltal javaslatokat tehetnek az adott cégek működését illetően, lehetőség van iránymutatásokat javasolni és ellenőrizni az adott cég tevékenységét. Ez a fajta tevékenység optimális esetben mindhárom fél számára nyertes pozíciót eredményezhet.

A proxy voting lehetőséget biztosít arra, hogy a közreműködésnek köszönhetően párbeszéd alakul ki a részvényesek és a cég között. Közvetlen javaslatokat lehet megfogalmazni, ösztönözni lehet, leginkább a kisebb vállalkozásokat a fenntarthatósági és vezetésirányítási eszközök alkalmazására, nagyobb cégeknél akár fel lehet hívni a figyelmet bizonyos folyamatok, tevékenységek negatív hatásaira.

11 Konszenzus

„...A befektetői piacon egyre jelentősebb részt képviselnek a társadalmilag felelős befektetők (socially responsible investor, SRI), amelyek több módszerrel is arra ösztönzik a vállalatokat, hogy tevékenységük során társadalmi szempontokat is mérlegeljenek. A nyomásgyakorlás jellemzően a következő formákat ölti:

1. negatív diszkrimináció, vagyis cégek vagy szektorok mellőzése;
2. pozitív diszkrimináció;
3. beavatkozás (az igazgatótanácsba való delegálás, a nem támogatott gyakorlatok megváltoztatása céljából);

4. tulajdonosi aktivizmus (protesztszavazatok a közgyűlésen) (Székely–Knirsch [2005]). Tekintettel arra, hogy a felelősen működő cégek nagyobb befektetői kört (mind a társadalmilag felelős, mind a felelős működéssel kapcsolatban közömbös befektetőket) érnek el, ezért ceteris paribus ezen cégek tőkeköltsége és érzékelt kockázata várhatóan alacsonyabb (Ghoul és szerzőtársai [2011]). Ehhez hasonló logika alapján Heinkel és szerzőtársai [2001] (idézi Ghoul és szerzőtársai [2011]) egyensúlyi modellje arra a következtetésre jut, hogy a kevésbé kiterjedt tulajdonosi kör esetében kisebb a lehetőség a kockázatok diverzifikációjára, ezáltal magasabb a várható tőkeköltség.”

forrás: <http://real.mtak.hu/88453/1/04%20SzennayA.pdf> (Szennay 2018) 4. oldal

A KBC Bank és KBC Alapkezelő példája pontosan azokat a lépéseket követi a nemzetközi piacon, amiket Szennay Áron – Nagyvállalatok pénzügyi teljesítményének és társadalmi felelősségvállalásának összefüggései Magyarországon című 2018-as tanulmányában is felvázol. Az idézett rész minden pontjára működő példát látunk a KBC-nél.

Kutatásaim során azt tapasztaltam, hogy ha megnézzük ki a felelős, és ki tud leginkább tenni a fenntarthatóságért gazdasági szempontból, akkor leginkább a cégek, vállalkozások azok, akik a fenntartható jövőért tenni tudnak. Elmondhatjuk, hogy a társadalmi nyomás és elvárás folyamatosan nő a cégekkel szemben. A környezeti hatások a környezetterhelés csökkentése a nemzetgazdaságokkal és egyre inkább a politikával együtt gyakorol nyomást a vállalkozásokra. Az egyes emberek egyedül csak kis eredményeket érhetnek el, a

szerveződés, az érdekek csoportos közvetítése szükségszerű, de lassú folyamat, ezáltal nem elég hatékony.

A cégekre, vállalatokra nehezedő nyomást, a velük szemben fokozódó elvárásokat, véleményem szerint nem kellene, hogy negatív üzenetként, teherként értelmezzék. Több tanulmányt és elemzést olvasva az vált világossá, hogy a fenntarthatóság a cégek számára sokkal inkább pozitív eredményt hoz. Legrosszabb esetben nincs hatással a rövidtávú bevételeikre, költségszerkezetükre és nyereségükre. Ezen van leginkább a hangsúly, hogy rövidtávon. Azt gondolom, hosszú távon a környezetvédelem és a környezetterhelés tudatos csökkentése mellett igenis megtérül az odafigyelés és ráfordított források, mert a változást megértve többen vásárolják a termékeiket, és többen használják a szolgáltatásaikat. Ez pedig több profitot jelent. Vagyis, ha a cégeket profit oldalról is érdekeltté lehet tenni a fenntartható működést illetően, akkor igenis lehet változás, és közelebb kerülhetünk egy élhető bolygó megteremtéséhez.

A fenntarthatóság egyenlő a jövővel, gyermekeink, unokáink a következő generációk sorsa múlik azon, hogy most milyen irányba haladunk.

A jövőre vonatkozó prognózisok szerint egy újfajta értékrend van kialakulóban, amelyben a jóllét (well-being) fogalomköre kerül előtérbe: a kereslet szerkezete gyökeresen átalakul; az innovációk, a technikai fejlesztések széles körben elterjednek, és csatlakoznak a fogyasztók megváltozott szokásaihoz. Ez együtt új szintre emeli gondolkodásunkat, az értékrendünket és a napi tevékenységeinket.

A jelenleg kialakult helyzet a világban, a covid-19 miatti korlátozások gyökeres változást is hoznak a gazdaságban és a mindennapjainkba. A digitalizáció felgyorsult. A cégek egy része rájött arra, hogy nincs szükség a dolgozók egy időben egy helyen történő fizikai jelenlétére, mivel távmunkában, otthonról ugyanúgy, esetenként jobban és hatékonyabban végzik el a munkájukat. Lesznek olyan munkahelyek, ahol emiatt kevesebb irodára lesz szükség, és kevesebb embernek kell minden nap bejárnia a munkahelyére. Ezáltal csökkenhet a járművek és ingázók száma a nagyvárosokban és azok agglomerációjában. Értelemszerűen kevesebb autó, kevesebb káros anyag kibocsátás.

A felgyorsult digitalizációs fejlesztések eredménye már most néhány hónap után körvonalazódik. Fél éve még el nem tudtam volna képzelni, hogy ügyfelekkel itthonról fogok tudni tárgyalni. Az én munkaköröm 99%-ban bankfiókhoz kötött. Bár megengedik, ha olyan az ügyfél, általában cégvezető, elfoglalt vezetők, hogy személyesen a munkahelyükre menjünk tárgyalni, de akkor nem áll rendelkezésünkre online rendszer. Ez a jövőben meg fog változni! Lehetőség lesz arra, hogy online rendszerrel a kezemből érkezzek meg egy tárgyalásra, sőt számosságát tekintve több tárgyalás is lesz bankfiókon kívül. Biztosan több nem személyes online tanácsadás lesz, amikor a partnerek munkahelyükről vagy éppen otthonuk kényelméből jelentkeznek be egy tárgyalásra, megbeszélésre és a video chat rögzítése miatt, nem lesz szükség papírra, sőt még akár az aláírásra sem ahhoz, hogy egy szerződés létrejöjjön.

A bankfiókok klasszikus jellege teljesen át fog alakulni, véleményem szerint közösségi terekké, az ügyfelek számára elérhető online irodákká. Nálunk jelenleg is egy rendkívül kellemes bárpultos kávézósarok került kialakításra, amit nagyon imádnak az ügyfelek. El tudom képzelni, hogy a jövőben akár üdítő, frissítő, némi rágcálnivaló is kikerül. Pultok helyett 3-4 személyes mini tárgyalók kerülhetnek kialakításra, ahova online időpontokat lehet egyeztetni, egybekötve banki ügyeim intézését az üzleti partneremmel való találkozással. Foglalom az irodát 2 óra intervallumra, és egymás után tudok két tárgyalást szervezni ügyfélként. A bank klasszikus értelemben elveszíti jó néhány funkcióját, lehetőséget kínálva az ügyfeleknek a szélesebb körben partnerként való együttműködésre.

Ez a fejlődés már ki volt jelölve magától kialakultak volna többek között a digitális csatornákon történő ügyféltárgyalások, hiszen gyors ütemben zajlott és zajlik most is a digitalizáció, de a járvány miatt éveket fejlődik a digitális világ csak néhány hónap alatt.

Lehet-e majd fenntartható a fejlődés? Ez jó kérdés. Megjósolni én sem tudom. Láthattuk azt, hogy nagyon sok tényezőn áll vagy bukik, hogy mennyire tudunk a kijelölt úton maradni. Egy biztos, a cégek egyre nagyobb elköteleződéssel vállalják tevékenységük, folyamataik átalakítását és erőforrásaik optimalizálását a társadalomért és a környezetért. Egyre inkább fontosnak tartják kommunikálni, hogy fenntarthatóvá váltak. Ez egy jó irány...

12 Jövőkép: Mit tettek és tesznek a cégek a fenntarthatóság jegyében

Coca Cola

A Coca-Cola az egyik legnagyobb műanyagszennyező a világon. Ezzel a cég is tisztában van. A cég forgalom visszaesésre és vásárlóik igényeire hivatkozva egyelőre nem áll át más palackozási technikára.

Teszteket és kutatásokat folytatnak, de attól tart a cég, hogy a műanyag palackok helyett alkalmazott egyéb megoldások növelnék a cég által hagyott karbonlábnyomot. Korábban felmerül a papírdoboz is, de ezt a lehetőséget elvetették. Ettől függetlenül a cég vállalása, hogy 2030-ra palackjai fele újrahasznosítható lesz.

Forrás: https://hvg.hu/kkv/20200122_coca_cola_muanyag_palack_szennyezese?fbclid=IwAR0ui63d3yxjYfxg9hcaM4BhuQA3y9MfXD8t3tNUrWWwPVnUdfm-pyII6vo
(20200517)

Lego

A Lego 2018-ban kísérletezett a cukornád alapú környezetbarát lebomló műanyaggal, más néven bioplasztik. De sajnos nem járt sikerrel. Az előállított kockák mindössze 5%-át képes csak kiváltani az új műanyag. 80 ezer-féle építőelem és 96-féle szín esetében ez rendkívül csekély megoldás. Így a fenntarthatóvá válás első céldátuma 2025-ről 2030-ra tolódott. Az irány úgy tűnik, hogy cukornádból készült műanyag, újrahasznosított műanyag és fa lesz, amivel a Lego a karbon semlegességet el akarja érni.

Az alapanyag váltás mellett a gyáraiban és irodáiban folyamatos az átállás megújuló energiákra.

Jelenleg ABS elnevezésű műanyagból készülnek a játékok, amihez rengeteg szénre, gázra és kőolajra van szükség. Tavaly 1,1m tonna CO² volt a Lego kibocsátása.

Forrás: <https://www.borsen.no/nyheter/varsler-store-lego-endringer/72101301> (20200517)
<https://azuzlet.hu/lego-a-szennyezo/> (20200517)

EcoRobotix

A cég egy fiatal svájci start-up cég. Azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy kifejlesztett egy permetező robotot, amely képes önállóan emberi beavatkozás nélkül egy adott földterület permetezését elvégezni. Önmagában ez nem egy különleges feladat. De az már igen, hogy 95%-os gyomfelismerésre és gyomirtásra képes minimális permetezőszer használatával. A cég célja, hogy vegyszer nélkül irtsa a gyomot.

Ha egy picit megfordítjuk az innovációt, akkor ez a szerkezet az ellenkező feladatot is el tudja végezni, miszerint felismeri a haszonnövényt, és csak annak juttat tápanyagot.

Akármelyik funkciót is nézzük, csökkenti a növénytermesztéssel járó környezetterhelést, és közben minimalizálja a vegyszerhasználatot.

Forrás: <https://agroforum.hu/szakcikkek/gepeszet/gyomirtas-automatikus-minimalis-herbiciddel-bemutatkozik-az-ecorobotix-pont-permetezo-robot/> (20200517)

Magyar Telekom Csoport

2015-ben jelentették be, hogy karbon semlegessé váltak. Ezt a legutolsó adatok alapján 2019-ig sikerült is fenntartani (2020-ra még nincsenek adatok).

A T-csoport megújuló szél és napenergiát használ és a fosszilis energiahasználatból származó kibocsátást, pedig zöld projektek támogatásával semlegesítik.

Forrás: <https://www.telekom.hu/rolunk/fenntarthatosag/klima/karbonsemlegesseg> (20200517)

13 Összefoglalás

Az emberiség már a XX. század derekán felismerte az tény, hogy az országok és gazdaságok különbözőségeit valamilyen módon csökkenteni kell. Évtizedeken keresztül hajszolt az ENSZ egy olyan célt, amit nem tudott elérni. A legszegényebb országok felzárkóztatása nem járt sikerrel. Évtizedről-évtizedre újabb programokat indítottak, de a segítség azoktól akik fejlettek voltak és segélyeket tudtak volna adni, elmaradt. Nagyjából 50 év után az ENSZ gyökeresen megváltoztatta törekvéseit, és egy olyan javaslatcsomagot fogadtak el, mely nem csak a szegény országok gazdasági és társadalmi felzárkóztatását tartotta fontosnak, hanem a környezetünk védelmét is.

Az 1980-as években egyre több közgazdász és kutató kezdett el foglalkozni a fenntarthatóság kérdésével. Egymás után jelentek meg a könyvek, láttak napvilágot az újabbnál-újabb kutatási eredmények. Innentől kezdett egyre nagyobb teret nyerni a fenntarthatóság kérdésköre.

Mi is az a fenntarthatóság?

Herman Daly szerint egy társadalom akkor fenntartható, ha a felhasznált megújuló erőforrások időszaki felhasználása nem haladja meg azok újratermelődését; továbbá a nem megújuló erőforrások felhasználása nem gyorsabb, mint azok megújuló helyettesítőinek fejlesztése; és nem utolsósorban a szennyező anyagok kibocsátása nem lépi túl az elnyelő kapacitásokat.

A fenntartható fejlődés (sustainable development) egy olyan szervezési elv másképp fogalmazva olyan fejlődési folyamat, ami arra törekszik, hogy kielégítse a jelen szükségleteit anélkül, hogy a jövő generációitól vonja meg annak lehetőségét, hogy ki tudják elégíteni szükségleteiket. (Bruntland Report, 1987)

Aztán érkeztek a 2000-es évek. Az ENSZ belátta, hogy csak csekély sikert tud felmutatni korábbi programjai eredményeként. Így egy új átfogóbb csomagra volt szükség és megszületett a Millennium program. A kezdeti sikerek ellenére 10 év alatt kiderült, hogy ez a program sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A program hibái és tapasztalatai nélkül nem valósulhatott volna meg az Agenda 2030, melyet 2015-ben a világ 193 országa aláírt, ma a legfontosabb

egyezmény, amelyet minden ország kötelező érvényűnek fogad el saját magára vonatkozóan.

Az Agenda 2030 az államok növekvő szerepvállalása mellett a civil szféra és az üzleti vállalkozások bevonásával akarja elérni céljait. Tehát az új keretrendszer sokkal szélesebb körben vonja be a gazdasági élet szereplőit és a társadalmat. A konkrét célkitűzések rendszerét fenntartható fejlődés céljainak nevezték el.

A fenntartható fejlődés a gazdaság, a környezet és a társadalom közös jövője. Mára már életünk és a gazdaság majd minden területén találkozhatunk a fenntarthatósággal. Egyre több cég ismeri fel a benne rejlő lehetőségeket. Egyre több fogyasztó gondolja úgy, hogy nem mindegy mit vásárol. Egyre több ember, egyre több vállalat, egyre több állam gondolja úgy, mai fogyasztói társadalmunk túl sokat fogyaszt. A jólét megteremtette a túlfogyasztást. Ezen kell változtatni, még pedig oly módon, hogy ne csak a mi generációnk élhessen jól, hanem a következő generációknak is legyen választási lehetősége, legyen lehetősége a jólétre. Ezért fontos, hogy megóvjuk erőforrásainkat, védjük a környezetet, és növeljük a megújuló energiák használatát.

Jelenleg már nagyon sokféle módon jut el hozzánk a cégek üzenete, hogy fenntarthatóvá váltak. A választás lehetőségét kínálva. Hiszen a társadalomban kezd egyre fajsúlyosabban kialakulni az igény arra, hogy társadalom tudatos döntéseket hoznak. Már nem mindegy mit vásárolok, mennyit veszek belőle, és leginkább az mindegy, hogy hogyan állították elő azt a terméket vagy szolgáltatást. A vásárlók egyre tudatosabbak, a cégek pedig egyre inkább keresik az utat, hiszen tudják milyen irányba kell fejlődniük.

A dolgozatom második felében kitértem arra, hogy pénzügyeinkben is megjelenik a fenntarthatóság. Egy bankcsoport példáján keresztül mutatom be, hogy hogyan válik fenntarthatóvá egy bank, hogyan lesznek a szolgáltatások fenntarthatóak és ez hogyan jelenik meg a befektetésekben. Bemutatom, hogy mit tettek eddig és mi várható a jövőben.

Mivel mindennapi munkám a befektetésekhez kapcsolódik, így a fenntarthatóság szemléltetéséhez a befektetéseken keresztül is megvizsgálom a fenntarthatóságot.

A KBC közel 30 éves tapasztalatával, kialakult módszertanával, teljes és átfogó képet kaphatunk arról, hogy mennyire elhivatott a KBC a fenntarthatóság mellett. A hosszú évek alatt kialakult vizsgálati módszer, az ezzel foglalkozó menedzseri csapat és szakértő bizottság munkájának eredménye, hogy a befektetéseinkkel is lehetünk környezettudatosak és társadalomtudatosak.

Dolgozatomban igyekeztem minden irányból bemutatni azt a sok kritériumot, amik mentén létrejöhetnek a fenntartható befektetési alapok.

Mélyebben is ki lehetett volna térni a korlátozások bemutatására, vagy az alapok működésére, de a módszertan aprólékossága és részletessége nem tette lehetővé. Szerettem volna összehasonlítást végezni fenntartható és nem fenntartható alap között, illetve más befektetési szolgáltató hasonló termékével, de a piacon jelenleg nem hemzsegek a hasonló ajánlatok. Emiatt inkább a módszertant próbáltam vertikálisan bemutatni és csak a KBC csoportot.

Azt gondolom, ez a dolgozat lehet alapja további kutatási irányoknak. Akár fenntartható és nem fenntartható típusú befektetési alapok összehasonlítása, akár zöld hitelek, akár más cégek vagy szektorok módszertanát bemutatni vagy összehasonlítani. Érdekes lenne 5 év múlva megnézni azt, hogy milyen irányba fejlődtek a pénzügyintézetek, a befektetések.

Mindenesetre izgalmas volt számomra a téma feldolgozása, maradtak nyitott kérdések számomra. Remélem lesz még lehetőségem még ennél is mélyebben foglalkozni a fenntartható fejlődés témakörével.

„A Földet nem apáinktól örököltük, hanem unokáinktól
kaptuk kölcsön!”

amerikai őslakos közmondás – (Chief Seattle indián törzsfőnöktől származtatják)

14 Felhasznált irodalom jegyzéke:

- http://www.sozialproduziert.at/index.php?article_id=67&clang=1
(20200515)
- <https://www.britannica.com/topic/Brundtland-Report> (20200515)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Fenntarthat%C3%B3_fejl%C5%91d%C3%A9s (20200515)
- <https://www.mnb.hu/letoltes/az-mnb-zold-programja.pdf> (20200515)
- <https://about.bnef.com/blog/sustainable-debt-sees-record-issuance-at-465bn-in-2019-up-78-from-2018/> (20200515)
- <http://www.unesco.hu/termeszettudomany/fenntarthato-fejlodesre/fenntarthato-fejlodes-091214> (20200515)
- KBC Grenn Book
- https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0062_fenntarthatosag/SCO1/en-us/Content/1_%20makr.html
(20200515)
- Nagyvállalatok pénzügyi teljesítményének és társadalmi felelősségvállalásának összefüggései Magyarországon, Szennay (2018)
- A társadalmi felelősségvállalás és a pénzügyi teljesítmény közötti kapcsolat a magyar bankszektorban a globális válságot követő években, Deutsch-Pintér (2018)
- A fenntartható fejlődés elvei és azok érvényre jutása a banki gyakorlatban, Deutsch-Pintér (2012)
- Responsible Leadership and Corporate Social Responsibility: Metrics for Sustainable Performance, Szekely-Kirsch, (2005)
- A fenntartható fejlődési célok és a GRI szerinti jelentéstétel kapcsolatának elemzése, Szennay-Sziget, (2019)
- Enter the Triple Bottom Line, Elkington, (2004)
- (20200515)

